

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Yüksek faizin, yüksek enflasyonun, sabit kur politikasının ve kemer sıkma politikalarının sanayi üretimi, reel sektör kârlılığı, istihdam, yatırım iştahı ve kamu maliyesi üzerindeki etkilerinin çok yönlü biçimde araştırılması; imalat sanayii başta olmak üzere Türkiye ekonomisinin üretici kesimlerinde yaşanan kapasite düşüşü ve borçlanma sıkıntılarının sebeplerinin tespit edilmesi; faiz harcamalarının bütçe içindeki payının sürdürülebilirliği üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi; bu süreçten en fazla zarar gören kesimlerin belirlenmesi ve alınması gereken yapısal önlemlerin ortaya konması amacıyla Anayasamızın 98'inci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 27.05.2025

ASKIN GENÇ
KAYSERİ M.V.

MURAT GAN
Samsun M.V.

Şeref ARPACI
Denizli Milletvekili

Hasan Altınbaş
Çarşamba M.V.

MELİH MERİÇ
Geriçep M.V.
İbrahim ARSLAN
Edirne M.V.

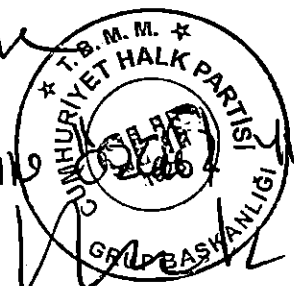
Umut Özbek
İzmir M.V.

Sefer Kaya Öner
İzmir M.V.

Evrim Karakoz
Aydın M.V.
M. Salih Uzun
İzmir M.V.

Cevdet AKAY
Kocaeli M.V.

HATİP
Mazda M.V.

GEREKÇE

Mayıs 2024'te yüzde 75,45 ile zirve yapan enflasyon, uygulanan kemer sıkma politikalarına rağmen 2025 yılı itibarıyla yalnızca yüzde 37,86 düzeyine kadar düşürülebilmiştir. Bu süreçte izlenen yüksek faiz politikası, ekonominin temel taşı olan üretici kesimler üzerinde ciddi baskı oluşturmuş, binlerce işletmenin kapanmasına, konkordato ve iflas başvurularının olağanüstü artmasına neden olmuştur.

Nitekim 2025 yılının Ocak-Nisan döneminde konkordato taleplerinde 2024'e kıyasla belirgin bir sıçrama yaşanmış; 2024'ün tamamında iflas başvurusu yapan şirket sayısı 1.723 iken, yalnızca ilk 4 ayda bu sayı 782'ye ulaşmıştır. Paraya erişmekte zorlanan reel sektör, sınırlı krediye ulaşabilse dahi elde ettiği kazancı yüksek faiz giderlerine kaptırmakta, bu durum özellikle emek yoğun sektörlerde işten çıkarmaları ve kapasite daralmalarını tetiklemektedir.

Borsa İstanbul'da işlem gören 552 şirketin 282'si 2025'in ilk çeyreğinde zarar açıklamış; en fazla zarar edenler arasında enerji, petrokimya, demir-çelik ve beyaz eşya gibi stratejik sektörlerde faaliyet gösteren büyük şirketler dikkat çekmiştir. Aynı dönemde net kâr toplamı yüzde 47 azalarak 97 milyar liraya gerilemiştir. Bu tablo, üretim ve ihracat yapan şirketlerin sistematik olarak zayıflatıldığını, buna karşılık en yüksek kârları açıklayanların ise bankalar olduğunu göstermektedir.

Sanayicilerin ve yatırımcıların yükünü daha da ağırlaştıran bir diğer unsur ise kredi maliyetlerindeki artıştır. İşletme kredilerinin yıllık faiz maliyeti uzun süredir yüzde 60'ın üzerinde seyretmektedir. Buna karşın, bankacılık sektörünün mevduatı iki katına çıkmasına rağmen kredi-mevduat dönüşüm oranı düşmektedir. 2 Haziran 2023 itibarıyla 10,4 trilyon TL mevduata karşılık 9,2 trilyon TL kredi kullanılmışken, 2025'te 21,9 trilyon TL mevduata rağmen sadece 18,4 trilyon TL kredi kullanılmıştır. Bu tablo, kredi-mevduat dönüşüm oranının 89'dan 84'e düştüğünü ve finansman kaynaklarının yatırım, üretim ve istihdam yerine faize yöneldiğini açıkça göstermektedir.

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranı da bu gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Haziran 2024'ten bu yana yüzde 76'nın altında seyreden kapasite kullanımı, 2025 Mayıs ayında yüzde 75 düzeyine inmiştir. Bu oran bir yıl öncesine göre 1,3 puanlık bir azalmaya işaret etmektedir. Özellikle yatırım malları ve ara malı üretiminde yaşanan düşüş, yalnızca tüketimde değil, üretim ve yatırımda da daralma yaşandığını göstermektedir.

Tüm bu olumsuz gelişmelere paralel olarak, kamu maliyesi de büyük bir faiz yükünün altına girmiştir. 2024 yılında yalnızca kamunun iç ve dış borç için ödediği faiz 1 trilyon TL'yi aşmış; 2025'in Ocak-Nisan döneminde bu rakam 260,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Nisan ayında bütçe giderlerinin yüzde 23'ü ve vergi gelirlerinin yüzde 33'ü faiz ödemelerine gitmiştir. Ekonomistler bu durumu 2008 küresel finans krizinin seviyelerine geri dönüş olarak yorumlamaktadır. Kamunun yıl sonunda 2 trilyon liraya yakın bir faiz ödemesiyle karşı karşıya kalacağı öngörülmektedir.

Bütçeden bu denli yüksek faiz ödemesi yapılırken yatırımların gerilemesi, üretimin daralması ve istihdamın zayıflaması; mevcut para politikalarının hem sosyal hem de ekonomik açıdan yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Ekonomik büyüme yerine borçla çevrilen bir mali düzenin sürdürülemezliği artık çok daha belirgin hale gelmiştir.

Diğer taraftan, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın duyurduğu Kredi Garanti Fonu'ndan gelecek olan 30 milyar liralık yeni kredi destek paketi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Mayıs 2024'te yaptığı açıklamaların hemen ardından devreye alındı. Erdoğan'ın "KGF'den tulum bayağı asıya dökmekte fayda var" ifadeleri, aslında iktidarın mevcut ekonomik tabloyu örtük biçimde kabul ettiğinin göstergesi niteliğindedir. Ayrıca açıklanan kredi paketi, üretimi yeterince teşvik etmeye yetmemektedir.

Çünkü sorun sadece finansmana erişim değil; öngörülemezlik, yüksek maliyetler, sürekli değişen vergi ve regülasyon ortamı, düşük iç talep ve yüksek enflasyon gibi yapısal sorunlardır. “Tulumaya su verme” benzetmesi; suyun sistemli, güven veren ve sürdürülebilir bir ekonomik zemine dökülmediği sürece, istenilen hareketliliğin sağlanması da mümkün değildir. Yani ortada yalnızca bir destek değil, aynı zamanda yanlış ekonomi politikalarının vardığı bir durak söz konusudur. İş dünyasını ayakta tutmak için “can suyu” ihtiyacının bu denli öne çıkması, mevcut yönetim anlayışının üretim ekonomisini ne denli zayıflattığını da gözler önüne sermektedir.

Bu gerekçelerle, yüksek faiz, düşük kredi erişimi, sanayi kapasite kaybı, iflaslar ve kamu bütçesinde faiz yükünün artması gibi başlıkların çok yönlü ve nesnel biçimde incelenmesi, politika değişiklikleri için yol gösterici olacak bulgulara ulaşılması ve sosyal dengelerin gözetildiği sürdürülebilir bir ekonomik modelin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması elzemdir.

